

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК РЕГУЛЯТОР МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ СТОХАСТИЧНОСТІ СУЧАСНОГО ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СВІТУ

INTERNATIONAL ORGANIZATIONS AS A REGULATOR OF INTERNATIONAL RELATIONS IN THE CONDITIONS OF A STOCHASTIC MODERN GLOBALIZED WORLD

Ющенко Н.К.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування,
Донецький національний технічний університет

Yushchenko Nadiya

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Economics,
Accounting and Taxation,
Donetsk National Technical University

Обґрунтовані об'єктивні основи формування і розвитку міжнародних організацій як регуляторів відносин між країнами сучасного глобалізованого світу. Доведено, що система цих міжнародних інституцій відповідає на потребу міжнародного регулювання і оперативного реагування на актуальні проблеми світового і регіонального рівня. Охарактеризовані риси структурної і функціональної недосконалості міжнародних організацій. Визначена непродуктивність конфронтаційно-ізоляціоністської моделі існування і розвитку України і необхідність як максимального використання наявних можливостей і механізмів міжнародних інституцій, так і активних пропозицій щодо їх реформування, удосконалення. Запропоновані напрямки реформування суперечливих норм міжнародних організацій, зокрема ООН. Надані пропозиції з активізації української позиції у міжнародних організаціях з метою посилення інституціонального забезпечення захисту її економічних і політичних інтересів.

Ключові слова: глобалізація, міжнародні відносини, міжнародні організації, міжнародні інституції, світовий порядок, конфронтаційно-ізоляціоністської модель.

Обоснованы объективные основы формирования и развития международных организаций как регуляторов отношений между странами современного глобализованного мира. Доказано, что система этих международных институтов отвечает на потребность международного регулирования и оперативного реагирования на актуальные проблемы мирового и регионального уровня. Охарактеризованы черты структурного и функционального несовершенства международных организаций. Определена непродуктивность конфронтационно-изоляционистской модели существования и развития Украины и необходимость максимального использования имеющихся возможностей, механизмов международных институтов, активных предложений относительно их реформирования. Предложены направления реформирования противоречивых норм международных организаций, в частности ООН. Представлены предложения по активизации украинской позиции в международных организациях для усиления институционального обеспечения защиты ее экономических и политических интересов.

Ключевые слова: глобализация, международные отношения, международные организации, международные учреждения, мировой порядок, конфронтационно-изоляционистская модель.

A large number of determinants shaping the modern world, uncertainty, rapid changes in the world economy and politics actualize the situation when the regulation of international processes, events, conflicts is largely shifted from the national-international level to the international-global level, through international organizations. The purpose of the article is the substantiation of the objective foundations of the formation and development of international organizations, clarification of their role as regulators of relations between countries of the modern globalized world and on the basis of this – determination of the boundaries of participation, cooperation, use of the capabilities of international organizations for Ukraine. Objective premises and factors of creation and development of international orga-

nizations are investigated. It is proved that the system of these international institutions responds to the need for international regulation and prompt response to pressing problems of the world and regional level. The features of the structural and functional imperfection of international organizations are determined. The importance of international organizations for solving internal and external problems of Ukraine is explained. The features of the integration and participation of Ukraine in the activities of international organizations are characterized. The necessity of maximizing the use of existing opportunities and mechanisms of international institutions, as well as active proposals regarding their reform and improvement, was emphasized. The classification of objective conditions for the formation and activities of international organizations was further developed. The unproductive confrontational-isolationist model of the existence and development of the country is determined. The directions of reforming the conflicting norms of international organizations, in particular the United Nations, are proposed. Proposals have been made to step up the Ukrainian position in international organizations in order to strengthen institutional support for the protection its economic and political interests.

Key words: globalization, international relations, international organizations, international institutions, confrontational-isolationist model, world order.

Постановка проблеми. Перехід людства через межі другого і третього тисячоліть співпав з глобальними трансформаціями політичної, економічної, науково-технічної, культурної сфер сучасного світу: руйнуванням біполярного світу з його двома протилежними соціально-економічними системами, двома ворогуючими військово-політичними блоками, ідеологічною непримиренністю, глобальною трансформацією, появою і загостренням глобальних проблем, від вирішення яких залежить саме виживання людства, посиленням взаємозалежності країн, революційними змінами інформаційно-комунікаційних систем і можливостей людства тощо.

На сьогодні теорія і практика не дають однозначної відповіді на питання про перспективи цих глобальних перетворень, що робить дослідження у даній області, безумовно, актуальними. Вказані зміни спричинили формування кардинально нової картини сучасного світу. Зростання зв'язків і посилення залежності національних господарств, суттєве збільшення переміщення через кордони країн товарів, послуг, капіталу, робочої сили, інтенсифікація обміну інформацією сформували такий світовий простір, де галузева і територіальна структура національних економік усе більшою мірою детермінується глобальною кон'юнктурою, економічні підйоми і спади набувають всесвітніх, загальних масштабів, політичні, військові конфлікти, суперечки країн дуже швидко, майже миттєво, стають інформаційним надбанням великої кількості суб'єктів, здатні залучати у конфлікт нові сторони і створюють загрозу регіональному, а то і світовому миру і безпеці.

Велика кількість детермінант, що формують сучасний світ, невизначеність, швидкоплинність змін у світовій економіці і політиці актуалізують ситуацію, коли регулювання міжнародних процесів, подій, конфліктів значною мірою переміщується з національного-міжнаціонального рівня на міжнародно-глобальний рівень, через міжнародні організації.

Ця тенденція є важливою і сприятливою для України, оскільки дозволяє через участь у роботі

міжнародних організацій позиціонувати, захищати національні інтереси, апелюючи і користуючись підтримкою країн-членів, знаходити довгострокових або навіть ситуативних союзників. Об'єктом для дискусії може бути первинне авторство, але поза сумнівами залишається зміст мудрої догми державного управління, що у країни немає вічних друзів і постійних ворогів, вічні і постійні її інтереси, і обов'язок держави – захищати їх.

Ставши ареною боротьби за переділ світу, сфер впливу і агресії з боку сусідньої держави, наша країна у протистоянні з більшим військово-економічним потенціалом країни-агресора має мало шансів на індивідуальну перемогу. Тому використання можливостей міжнародної підтримки як з боку окремих країн, так і міжнародних організацій є обґрунтованим і зрозумілим.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз публікацій дозволяє констатувати наявність інтересу як до природи, особливостей змін у сучасному світі, що призводять до необхідності певної регульованості світового розвитку, так і до прикладних, галузевих аспектів діяльності міжнародних організацій, їх впливу на зовнішні чинники і внутрішні ситуації, перспективи країн. Так, у роботі Воронкової В.Г., Кивлюк О.П., Андрюкайтене Р. сучасний глобалізований світ розглядається як саморозгортання складних ієрархічних систем в умовах невизначеності, інформаційної стохастичності та «балансування на межі хаосу» [1]. Автори аналізують синергетично-рефлексивну модель управління, необхідну для вирішення вказаних проблем.

Заслугує на увагу дослідження еволюції створення регіональних структур, що впливають на глобальний розвиток і виникнення принципів нових інститутів як планетарного, так і регіонального масштабу в монографії І. Хижняка [2]. Її автор вважає, що на початку нового тисячоліття на базі структури нової системи міжнародних відносин став розвиватися новий глобальний світопорядок, визначений як «плюралістична півтораполярність». Передумови і наслідки трансформації світового порядку і роль України у цьому процесі визначають

М. Флейчук, В. Волошин, О. Дацко, які виділяють напрями мінімізації негативних наслідків руйнування світового порядку [3]. Не залишаються поза увагою дослідників питання діяльності окремих міжнародних організацій, проблеми участі і взаємодії з ними нашої країни [4], [5]. Але швидкоплинність змін у сучасному світі, посилення невизначеності його середньо- і довгострокового стану, критичне, дуже часто небезпідставне, ставлення до міжнародних організацій стимулюють подальший науковий пошук у даному напрямку.

Мета статті. Метою роботи є обґрунтування об'єктивних основ формування і розвитку міжнародних організацій, з'ясування їх ролі як регуляторів певних процесів, відносин між країнами сучасного глобалізованого світу; на підставі цього – визначення меж, цілей участі, співпраці, використання можливостей міжнародних організацій для України.

Методи дослідження. Дослідження базується на загальнонаукових і спеціальних методах пізнання, обумовлених об'єктом, предметом і метою даної роботи з використанням таких інструментів як аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, групування тощо. Вивченню і узагальненню матеріалу, формуванню певних висновків сприяло також використання історико-логічного підходу.

Виклад основного матеріалу. У сучасному глобальному світі, який характеризується інтенсифікацією міжнародних відносин, прискоренням і збільшенням обсягів обміну інформацією, «ущільненням» простору і часу в глобальних масштабах, стихійність у стосунках між країнами усе більше витісняється регульованими, керованими процесами, узгоджуються, уніфікуються форми, норми, правила, терміни тощо. Глобальний світ і управляється глобально.

Однією з ознак глобалізованого світу є поява і функціонування своєрідних «суб'єктів глобальних відносин», які діють глобально як у територіальному плані (у масштабах усієї Планети), так і за цілями (зачіпаючи або регулюючи інтереси значної частини країн або людства у цілому). Суверенні держави делегують частину своїх повноважень міжнародним об'єднанням. Це суттєво вплинуло на сучасну організацію міжнародних економічних відносин, багато в чому ставлячи суверенні держави у залежність від сильніших держав і наднаціональних економічних організацій [6, с. 66].

Саме існування, функціонування і результати діяльності міжнародних організацій, що викликають як категорично скептичні, так і невиправдано оптимістичні оцінки, спонукають до продовження дослідження їхнього походження і ролі. Розвиток міжнародних організацій зумовлений низкою об'єктивних обставин, є своєрідною «відповіддю» людства на збільшення і ускладнення питань, що постають перед ним в умовах невизначеності і динамічності сучасного світу.

Серед чинників, що ведуть до виникнення і стимулювання розвитку міжнародних організацій, звертає увагу інтенсифікація міжнародних (економічних, політичних, культурних тощо) відносин між державами, фірмами, громадянами і різке зростання проблем, пов'язаних з міжнародними відносинами, які не можуть бути вирішені на двосторонній основі і вимагають участі значного числа, або навіть усіх країн світу (так званий «кількісний» фактор). Наприклад, швидке і нерівномірне зростання населення на Планеті, перенаселення певних територій, що спонукає, зокрема, суттєве збільшення міжнародної міграції. Так, за даними Міжнародної організації праці, загальна чисельність міжнародних мігрантів у світі у 2017 р. склала 258 млн. осіб (з яких 164 млн. осіб – працівники-мігранти) і у порівнянні з 2013 р. міжнародна міграція населення зросла приблизно на 11 % [7]. У Звіті про світову торгівлю-2019 Світової організації торгівлі повідомляється, що приріст світової торгівлі з 2005 р. у середньому склав 4,6 % щорічно, при цьому більш динамічна її частина – світова торгівля послугами зростала у середньому щорічно на 5,4 % [8]. Загальний обсяг світової торгівлі на зараз складає приблизно чверть світового ВВП. Ці процеси потребують всебічного, і поточного, і довгострокового, регулювання на міжурядовому рівні.

Наступним чинником розвитку міжнародних організацій можна вважати ускладнення питань, що вимагають вирішення у повсякденному міжнародному житті, обумовлюють необхідність їх оперативного розв'язання за допомогою постійно діючого, інституціонального оформленого механізму (так званий «якісний» фактор). Наприклад, надзвичайні ситуації, гуманітарні кризи, стихійні лиха, епідемії у різних місцях Планети потребують на швидку реакцію з метою запобігання або мінімізації страждань, хвороб, смертей. Так, Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) виступає координатором міжнародних заходів у відповідь в області охорони здоров'я, наприклад, спалах Ебола у Західній Африці (2014-2016 рр.), жовта лихоманка (2016 р.), спалах нового коронавірусу у Китаї і його розповсюдження у світі (2019-2020 рр.) тощо [10]. Аналогічним прикладом можна розглядати механізм запобігання або приборкання збройних конфліктів між країнами ООН: превентивна дипломатія, «блакитні берети», «блакитні шоломи» тощо.

Безумовного постійного міжнародного втручання і турботи потребують і так звані глобальні проблеми сучасності, які не можуть бути не тільки вирішені, але й послаблені зусиллями окремих країн, або двосторонніми угодами, діями чи обмеженнями. Ці проблеми мають загальносвітовий характер, тобто зачіпають інтереси і долю усього людства або значної його частини, загрожують людству серйозним регресом у розвитку або навіть загибеллю циві-

лізації і вимагають спільних дій світового співтовариства для свого вирішення. Постійно діючі інститути і механізми міжнародних організацій здатні забезпечити цю потребу. Так, пріоритетною глобальною проблемою, за оцінками більшості міжнародних досліджень, є проблема глобальних змін клімату, спричинених діяльністю людини на Планеті. Дані показують, що концентрація в атмосфері трьох основних парникових газів (двоокису вуглецю, метану і закису азоту) сьогодні досягла найвищого рівня протягом 800 тисяч років, причому концентрація вуглекислого газу зросла на 13 % порівняно з 1900 роком. Сьогодні середня температура на Землі оцінюється в середньому приблизно на 1°C вище, ніж у 1950-х роках [9, с. 145]. У свою чергу, вона породжує або загострює інші глобальні виклики, такі як доступ до питної води, продовольча безпека (за даними Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН (ФАО) 239 млн. африканців, які мешкають на південь від Сахари, страждають від голоду і недоїдання), безробіття та інші.

Дієвим чинником, що сприяє діяльності міжнародних організацій, можна вважати і такий аспект глобалізації світової економіки і політики як уніфікація норм права, образу життя, культурних цінностей, економічних стандартів тощо. Названі риси значно полегшують спілкування, порозуміння, прийняття спільних рішень у міжнародних організаціях представниками дуже різних країн, культур, ментальностей, релігій. Не варто спрощувати ситуацію, стверджуючи, що наявність цих тенденцій здатна стерти протиріччя, суперечки між країнами, але сприяти пошуку і досягненню компромісів в змозі.

Підтримують і полегшують діяльність міжнародних організацій значний прогрес транспорту, телекомунікацій, інформаційна революція, які суттєво прискорюють отримання і обмін інформацією, забезпечують можливість оперативного реагування, швидкого зібрання представників значної кількості країн у певному місці (реально чи онлайн) для обговорення або розв'язання невідкладних або планових задач.

Таким чином, створення і функціонування міжнародних організацій пов'язане з низкою об'єктивних процесів світової економіки і політики та відповідає на потребу міжнародного регулювання (і оперативного реагування) актуальних проблем світового і регіонального рівня. У якості регуляторів міжнародні організації мають значний вплив на розвиток і спрямованість міжнародних відносин, оскільки вони залучають в упорядкований процес значну кількість держав. На сьогодні важко знайти країну, яка не була б членом якоїсь організації. А зважаючи на те, що зараз їх чисельність нараховується багатьма тисячами, більшість країн залучена одразу до десятків і сотень міжнародних організацій – урядових і неурядових, універсальних

і спеціалізованих, глобальних і регіональних, формальних і неформальних тощо.

Міжнародні організації «упорядковують» відносини між країнами, у певних випадках розробляють і закріплюють у відповідних документах (угодах, протоколах, резолюціях, меморандумах тощо) «правила гри» для суб'єктів міжнародних відносин, відповідні для різних сфер діяльності, відслідковують їх дотримання країнами, мають певні важелі впливу на них. Дотримання державами певних норм і принципів міжнародної діяльності, які встановлюються або підтримуються на рівні міжнародних організацій, сприяє розв'язанню протиріч, які стають на заваді нормальному, стабільному розвитку міжнародних відносин.

Але не слід ідеалізувати міжнародні організації. Вони не є абсолютно досконалими інституціями. І ускладнена внутрішня структура багатьох із них, і забюрократизоване функціонування, і ефективність їх заходів і діяльності загалом заслуговують на обґрунтовану критику, потребує на трансформацію інституціональний каркас міжнародних організацій [6, с. 71]. Надбанням суспільної уваги стали численні випадки марнотратства, зловживань, корупційні скандали, провали в досягненні поставлених завдань.

Далеко не усі рішення реалізуються усіма країнами-адресатами, не усіх міжнародно визнаних «правил гри» додержуються суб'єкти міжнародних відносин. Апелюючи до міжнародних організацій зі своїми проблемами, вимогами, скаргами, в інших випадках деякі країни не виконують, ігнорують рішення міжнародних організацій, які обмежують їх власні інтереси, економічні і політичні амбіції. Наприклад, РФ відмовилася виконувати рішення Міжнародного суду з морського права зі звільнення захоплених у керченській протоці у 2018 році українських моряків і військових кораблів (і навіть пізніша передача українських військових на батьківщину не є виконанням відповідного рішення, а тільки результатом обміну). Можна навести значну кількість аналогічних прикладів.

Але усе зазначене не має бути підставою для сумнівів у загальній об'єктивності і необхідності існування і діяльності міжнародних організацій. Вказані проблеми мають визначати напрямки, за якими слід удосконалювати функціонування багатьох із них, оскільки допоки будь-яка система виконує певні необхідні функції, доцільніше боротися з її недоліками, недосконалістю, протиріччями, аніж ліквідувати її зовсім.

Для України інститут координації відносин між країнами через сталі механізми міжнародного і наднаціонального регулювання має велике значення. Вирішення багатьох внутрішньо-національних і зовнішніх проблем може бути суттєво полегшено і прискорено за допомогою міжнародних організацій. Відмова від участі і співробітництва у міжнародних організаціях вважається непродуктивною. Конфронтаційно-

ізоляціоністська модель поведінки залишає мало шансів на індивідуальну перемогу невеликій країні у протистоянні з країнами з більшим військовим і економічним потенціалом.

Сьогодні Україна є членом переважної більшості урядових і неурядових міжнародних організацій глобального типу і значної кількості регіональних міжнародних організацій. Але не можна не звернути увагу на те, що членом міжнародних організацій Україна ставала відносно недавно, у свою бутність у якості незалежної держави протягом останніх трьох десятиліть, у той час як історія існування і розвитку організацій налічує багато десятиліть і навіть століття. Тобто це вже стали інституції, тому наша країна змушена включатись у вже сформовані «правила гри», норми, відносини, без можливості результативно вплинути на них. Тому це суттєво обмежує вибір інструментів регулювання, впливу на принципи, структуру, функції, регламент цих організацій. Але, з іншого боку, це має мобілізувати українських представників у міжнародних інституціях з огляду на необхідність навіть у таких умовах з максимальною вигодою реалізувати національні інтереси України. До того ж будь-яка міжнародна організація є живою структурою, що розвивається, змінюється, тому активна позиція українських делегацій, представників у цьому процесі з метою посилення інституціонального забезпечення захисту наших інтересів буде, безумовно, доречною.

Так, потребує на трансформацію, і на це звертає увагу значна кількість дослідників, політиків, така глобальна міждержавна організація як ООН, зокрема її Рада Безпеки. Структура Радбезу, зокрема перелік країн-постійних членів, сформована на підставі реалій 1945 року, ролі і впливу певних країн на той період, дещо застаріла. Суттєве зростання економічного потенціалу, політичної ролі деяких країн, наприклад, Німеччини, Японії у кінці двадцятого століття, Індії, Бразилії й інших на початку двадцять першого актуалізують питання про збільшення складу постійних членів Ради.

Викликає усе більше нарікань інститут права «вето» постійних членів на рішення Радбезу, зокрема, коли ці рішення зачіпають інтереси і здатні обмежити дії, застосування санкцій до країн-постійних членів. Це, по суті, виглядає як зловживання правом «вето».

Так, Україна є однією з 50 країн-засновників ООН, які у 1945 р. підписали її статут. Але вона не може добитись запуску у дію існуючого у Радбезі механізму приборкання збройних конфліктів між країнами (превентивна дипломатія – осуд агресивних дій – посередництво по врегулюванню конфлікту – направлення спостерігачів ООН у зону конфлікту («блакитні

берети»)) – введення миротворчих сил для роз'єднання сторін або для приборкання агресора («блакитні шоломи») – економічні санкції, ембарго). Бо країна-агресор, Російська Федерація, як правонаступниця СРСР, є постійним членом Ради Безпеки і використовує своє право «вето» для блокування будь-яких рішень у цьому напрямку. А слід зазначити, що рішення Ради Безпеки є обов'язковими для виконання усіма членами ООН і не підлягають оскарженню в інших органах.

У цьому контексті викликає сумнів виступ глави української держави на 74-й сесії Генеральної асамблеї ООН у вересні 2019 року, де замість пропозицій або навіть вимог реальної допомоги, задіяння існуючих у статуті організації механізмів приборкання збройних конфліктів світ почув пацифістські заклики до примирення, що для країни-жертви агресії виглядає доволі суперечливим. Національні економічні і політичні інтереси України вимагають більш активної її позиції у міжнародних організаціях як з точки зору максимального використання наявних можливостей і механізмів цих інституцій, так і активних пропозицій щодо їх реформування, удосконалення.

Висновки. Отже, існування і діяльність міжнародних організацій зумовлені низкою об'єктивних потреб світової економіки і політики, їх слід розглядати як реакцію людства на певне коло проблем, які виникають і відтворюються у процесі розвитку, інтенсифікації міжнародних відносин, ускладнення проблем, завдань, що потребують повсякденного моніторингу, оперативного вирішення через постійно діючий, інституційно організований механізм.

Як регулятори міжнародних відносин міжнародні організації впливають на їх розвиток і спрямованість, залучаючи у цей процес і враховуючи інтереси величезної кількості держав, що є особливо актуальним в умовах стохастичності, навіть турбулентності сучасного світу, нестабільності світового порядку. Міжнародні організації обґрунтовано розглядаються як суб'єкти формування світового порядку [11, с. 150].

Для України система міжнародних організацій, механізми міжнародного і наднаціонального регулювання є важливим інститутом, який може сприяти вирішенню, пом'якшенню внутрішніх і зовнішніх проблем. Конфронтаційно-ізоляціоністська модель поведінки країни вважається непродуктивною. Але об'єктом суспільної уваги має бути якість участі країни у цих міжнародних інституціях як з точки зору активного інформування світового співтовариства про стан, позиції, проблеми, загрози нашої країни, так і з точки зору пропозицій з реформування їх структури, діяльності і ефективності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Воронкова В.Г., Кивлюк О.П., Андриукайтене Регіна. Саморозгортання глобалізованого світу як сукупності складних соціальних систем в умовах нестабільності. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2017. Випуск 70. С. 20–28.
2. Хижняк І. Від «навіки разом» до «omnes et singulos» (разом і окремо). Україна у системному протистоянні глобальних полюсів сили : монографія. Київ : Саміт-Книга. 2018. 416 с.
3. Флейчук М., Волошин В., Дацко О. Геоелектронічні виміри трансформації світового порядку та наслідки для України. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. 2015. Випуск 36. Частина 3. С. 107–114.
4. Місяць О.Д. Організаційно-правові засади міжнародного регулювання трудових відносин на прикладі Міжнародної організації праці. *Вісник НАДУ при Президентові України (Серія «Політичні науки»)*. 2016. № 2 (81). С. 86–95.
5. Петрик О. Програми МВФ: досвід окремих країн та перспективи для України. *Журнал європейської економіки: наук. журн. / Терноп. нац. екон. ун-т*. Тернопіль. Том 16. № 4 (63). Жовтень-грудень 2017. С. 480–503.
6. Резнікова Н. Феноменологія незалежності в умовах економічної глобалізації. *Міжнародна економічна політика*. 2016. № 1. С. 52–73. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mep_2016_1_5 (дата звернення: 25.01.2020).
7. International Labour Organization: Global Estimates on International Migrant Workers Labour: Results and Methodology. Second edition (reference year 2017). URL: <https://ilostat.ilo.org/topics/labour-migration/> (дата звернення: 10.02.2020).
8. World Trade Organization: World Trade Report 2019 URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/00_wtr19_e.pdf (дата звернення: 10.02.2020).
9. Шевченко О. Глобальні виклики сучасності: проблема класифікації та пріоритетизації. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2017. № 1. С. 137–153.
10. World Health Organization: WHO in emergencies URL: <https://www.who.int/emergencies/en/> (дата звернення: 09.02.2020).
11. Молчанова Е., Ковтонюк К. Концептуальні засади становлення та розвитку нового світового економічного порядку. *Міжнародна економічна політика*. 2018. № 1 (28). С. 144–170.

REFERENCES:

1. Voronkova V., Kyvliuk O., Andriukaitiene R. (2017) Samorozgortannia globalizovanogo svitu yak sukupnosti skladnyh sozialnyh system v umovah nestabilnosti [Self-development of the Globalized World as Complete Complex of Social Systems in the Conditions of Instability]. *Gumanitarny visnyk [Humanitarian Bulletin] ZDIA*, vol. 70, pp. 20–28.
2. Hyzhniak I. (2018) Vid «naviky razom» do «omnes et singulos» (razom i okremo). Ukraina u systemnomu protystoyanni globalnyh poliisiv syly: monografiya [From «Forever Together» to (Together and Separately). Ukraine is Systematically Confronting the Global Poles of Power: Monograph]. Kyiv: Samit-Kniga, 416 p.
3. Fleiychuk M., Voloshyn V., Datsko O. (2015) Geoekonomichny vymiry transformatsii svitovogo poriadku ta naslidki dlia Ukrainy [Geo-economic Dimensions of World Order Transformation and Consequences for Ukraine]. *Visnyk Lvivskogo universytetu. Seriya mizhnarodni vidnosyny [Bulletin of the University of Lviv]*, vol. 36, no. 3, pp. 107–114.
4. Misiats O.D. (2016) Organizatsiino-pravovi zasady mizhnarodnogo reguliuvannia trudovyh vidnosyn na prykladi Mizhnarodnoi organizatsii prazti [Organizational and Legal Principles of International Regulation of Labor Relations on the Example of International Labor Organization]. *Visnyk NADU pry Presydentovi Ukrainy (Serii «Politychni nauky»)* [Bulletin NADU under the President of Ukraine (Series «Political Sciences»)], no. 2 (81), pp. 86–95.
5. Petryk O. (2017) Programy MVF: dosvid okremykh krain ta perspektyvy dlia Ukrainy [IMF Programs: Country Experience and Prospects for Ukraine]. *Zhurnal Yevropeiskoi ekonomiky [Journal of European Economics]: nauk. Zhurn./ Ternop.nats.econ.un-t*. Ternopil, vol. 16, no. 4 (63), pp. 480–503.
6. Reznikova N. (2016) Fenomenologiiia neozalezhnosti v umovah ekonomichnoi globalizatsii [Phenomenology of Independence in the Conditions of Economic Globalization]. *Mizhnarodna ekonomichna polityka [The International Economic Policy]*, no. 1, pp. 52-73. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mep_2016_1_5 (accessed 25.01.2020).
7. International Labour Organization: Global Estimates on International Migrant Workers Labour: Results and Methodology. Second edition (reference year 2017). URL: <https://ilostat.ilo.org/topics/labour-migration/> (accessed 10.02.2020).
8. World Trade Organization: World Trade Report 2019. URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/00_wtr19_e.pdf (accessed 10.02.2020).
9. Shevchenko O. (2017) Globalni vyklyky suchasnosti: problema klasyfikatsii ta prioretizatsii [Global Challenges of the Present Day: the Problem of Classification and Prioritization]. *Mizhnarodni vidnosyny, suspilni komunikatsii ta regionalni studii [International Relations, Public Communications and Regional Studies]*, no 1, pp. 137–153.
10. World Health Organization: WHO in emergencies. URL: <https://www.who.int/emergencies/en/> (accessed 09.02.2020).
11. Molchanova E., Kovtoniuk K. (2018) Kontseptualni zasady stanovlennya ta rozvytku novogo svitovogo ekonomichnogo poriadku [Conceptual Foundation for the Formation and Development of a New World Economic Order]. *Mizhnarodna ekonomichna polityka [The International Economic Policy]*, no 1 (28), pp. 144–170.